การวางแผนวิสาหกิจชุมชนโดยระบบท้องทุ่งไทย

พันธุ์ทิพย์ นนทรีย์ • รัชภูมิ ใจกล้า และ อรรถชัย จินตะเวช

บทคัดย่อ

ประเด็น (Background): การวางแผนการผลิตสินค้าหรือบริการในการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชนสำหรับกลุ่มยังขาดระบบข้อมูลชุมชนในการช่วยสนับสนุนในการพิจารณาและการวางแผนการผลิตสินค้าและบริการ อีกทั้งกลุ่มวิสาหกิจยังขาดระบบที่ช่วยในการจัดทำแผนการผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อใช้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ และเป็นสื่อในการถ่ายทอดแนวความคิด วิธีการดำเนินงาน แก่ผู้ร่วมงานได้ชัดเจน นอกจากนี้ยังใช้ประกอบโครงการขอความสนับสนุนทางด้านเงินทุน

จุดประสงค์: เพื่อพัฒนาโปรแกรมให้สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการผลิตสินค้าหรือบริการและการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มของตน

วิธีการศึกษา: ได้ออกแบบระบบวิสาหกิจชุมชน สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในระดับหมู่บ้านและตำบล โดยการศึกษารวมทั้งเก็บข้อมูลการบริหารการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน

ผลการศึกษา: ได้ระบบโปรแกรมวิสาหกิจชุมชน สำหรับการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชนในระดับหมู่บ้านและตำบล

สรุป: การวางแผนวิสาหกิจจำเป็นต้องมีระบบข้อมูลชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามศักยภาพของชุมชน และกลุ่มที่จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนวิสาหกิจเพื่อการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ระบบท้องทุ่งไทยเป็นระบบที่ช่วยสนับสนุนการวางแผนการผลิตสินค้าหรือบริการของชุมชนและรองรับการจัดทำแผนวิสาหกิจของกลุ่มซึ่งเรียกว่าระบบวิสาหกิจ โดยระบบวิสาหกิจชุมชนประกอบไปด้วยส่วนที่สำคัญดังนี้ 1. แผนการผลิต 2. แผนการจัดการและกำลังคน 3. แผนการเงิน 4. แผนการตลาด เพื่อเป็นการกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและการขอรับการสนับสนุนด้านเงินทุน

คำสำคัญ: วิสาหกิจชุมชน• แผนวิสาหกิจชุมชน • Community-based Planning

บทนำ

การวางแผนวิสาหกิจ เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินงานของกิจการด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการตลาด การผลิต การจัดการและการเงิน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยจัดทำเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ และเป็นสื่อในการถ่ายทอดแนวความคิด วิธีการดำเนินงาน แก่ผู้ร่วมงานได้ชัดเจน นอกจากนี้ยังใช้ประกอบโครงการขอความสนับสนุนทางด้านเงินทุน

ระบบวิสาหกิจชุมชนในระบบท้องทุ่งไทย เป็นระบบที่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลทรัพยากรคนในชุมชน ทรัพยากรพืช-สัตว์ ที่จะนำมาสู่การผลิตสินค้าและบริการ โดยคณะบุคคลที่ได้จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถใช้ระบบวิสาหกิจในระบบท้องทุ่งไทย เป็นเครื่องมือในการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มตนเอง เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการผลิตหรือบริการ การวางแผนการผลิต การตลาด และการวางแผนทางการเงิน ภายในกลุ่มวิสาหกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การตรวจเอกสาร

วิสาหกิจชุมชน หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548)

การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน ประชาชนในชุมชนมีความรู้เข้าใจในแนวคิดของวิสาหกิจชุมชน และต้องมีข้อมูลของชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจชุมชน ซึ่งได้แก่ ข้อมูลด้านทรัพยากร เช่น ผลผลิตพืชและสัตว์ ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เพื่อการมุ่งเน้นการใช้ฐานทรัพยากรในชุมชน ข้อมูลภูมิปัญญา ทักษะฝีมือต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการทำกิจกรรมการเพิ่มมูลค่าหรือการค้าของชุมชน ที่มาของรายได้ชุมชน เพื่อหาศักยภาพและความพร้อมของชุมชน โดยนำมาพิจารณาร่วมกับสภาพปัญหา รายการค่าใช้จ่ายและรายได้ของชุมชน ในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน กิจกรรมและโครงการที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของคนในชุมชน เมื่อกลุ่มหรือชุมชนสามารถคัดเลือกโครงการการผลิตสินค้าหรือบริการ เพื่อจัดตั้งเป็นวิสาหกิจของชุมชนได้แล้ว จะนำมาสู่การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นการจัดทำรายละเอียดของโครงการในการผลิตสินค้าหรือบริการของตนที่ได้คัดเลือกไว้ เพื่อกำหนดเป้าหมายและเป็นแนวทางในการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่ม รวมทั้งการขอรับการสนับสนุนแหล่งเงินทุน (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง, 2546)

การวางแผนของชุมชนในการพิจารณาการผลิตสินค้าหรือบริการของชุมชนหรือการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังขาดความเชื่อมโยงระบบข้อมูลของชุมชนในการพิจารณาการวางแผนเพื่อการผลิต เช่น ข้อมูลประชากร การประกอบอาชีพ ทรัพยากรพืช-สัตว์ เพื่อใช้ในการวางแผนการผลิตสินค้าของชุมชน การนำระบบท้องทุ่งไทยมาช่วยในการแสดงความเชื่อมโยงระบบข้อมูลของชุมชน จะเป็นเครื่องมือสำหรับการวางแผนหรือทิศทางของชุมชนในการกำหนดกิจกรรมของชุมชนในการที่จะจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจของชุมชน อีกทั้งระบบวิสาหกิจชุมชนในระบบท้องทุ่งไทย เป็นระบบช่วยในการจัดทำแผนหรือรายละเอียดของโครงการที่ผู้ประกอบการสามารถใช้เพื่อกำหนดขั้นตอนและทิศทางการดำเนินธุรกิจ อย่างมีแบบแผนและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ และใช้ประกอบโครงการขอความสนับสนุนทางด้านเงินทุน ดังนั้นการนำระบบสารสนเทศมาช่วยในการวางแผนและการจัดการสามารถช่วยให้กลุ่มมีการกำหนดเป้าหมายแนวทาง และการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อุปกรณ์และวิธีการ

ออกแบบและพัฒนาระบบวิสาหกิจชุมชนสำหรับการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในระดับหมู่บ้านและตำบล ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 และทำการศึกษารวมทั้งเก็บข้อมูลการบริหารดำเนินงานแต่ละด้านของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการผลิตสินค้าหรือบริการ เพื่อนำไปจัดทำแผนวิสาหกิจของกลุ่มโดยระบบท้องทุ่งไทย

ผลการศึกษา

ระบบท้องทุ่งไทยสามารถใช้ประกอบการวางแผนวิสาหกิจชุมชน ได้ดังนี้

ข้อมูลของระบบวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย

1. ข้อมูลคน
2. ข้อมูลการผลิตพืช-สัตว์
3. ข้อมูลรายละเอียดกิจกรรมการผลิตสินค้า/บริการของกลุ่ม ในการจัดทำแผน

การนำเข้าข้อมูลสำหรับระบบวิสาหกิจชุมชน

1. ข้อมูลคน เป็นการนำเข้าข้อมูลคนของแต่ละครัวเรือนในระดับหมู่บ้าน แหล่งข้อมูลจาก ทร 14 โดยมีรายละเอียดดังนี้ (รูป 32)

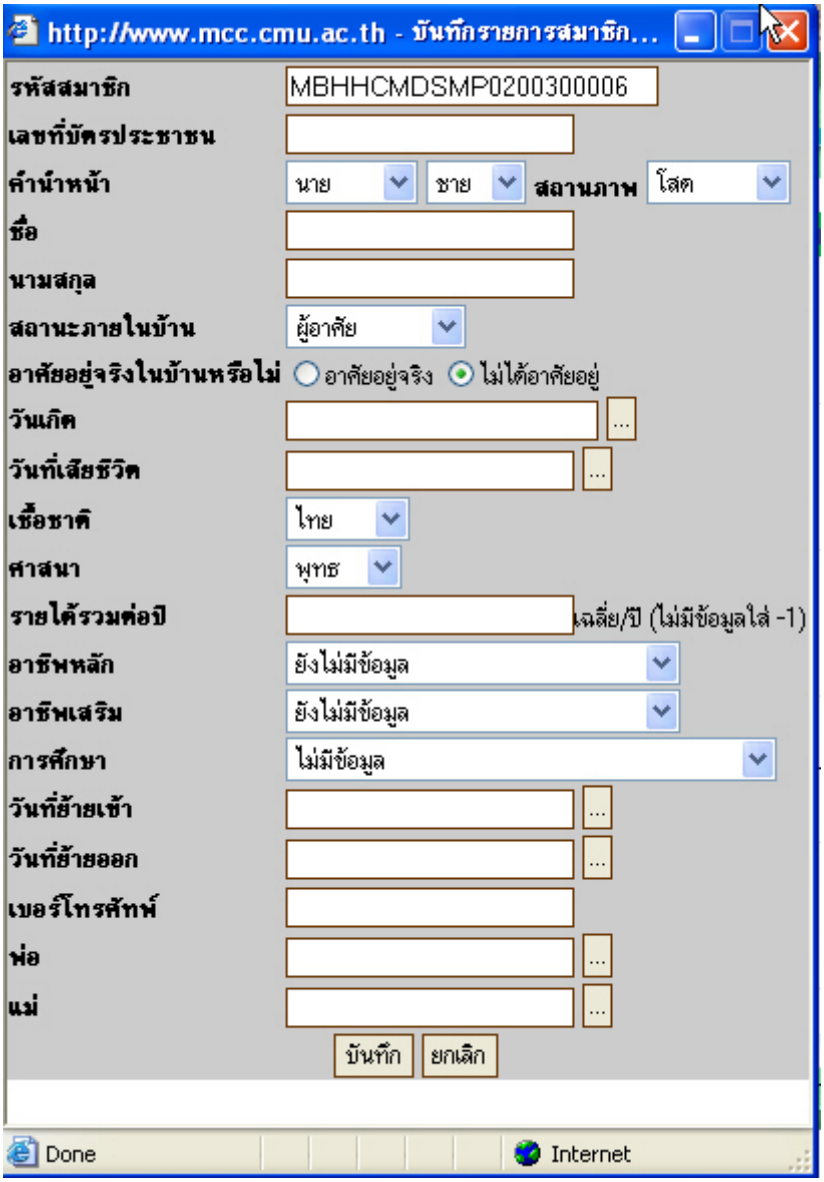

รูป 32 รายละเอียดการนำเข้าข้อมูลคน

2. ข้อมูลการผลิตพืช-สัตว์ เป็นการนำเข้าข้อมูลการผลิตทั้งพืชและสัตว์ ตามปีการผลิต ผลผลิต รายได้ (รูป 33) และมีการนำเข้ารายละเอียดการจัดการการผลิตพืชต่างๆ ได้แก่ การจัดการพันธุ์ การจัดการปลูก การจัดการปุ๋ยเคมี การจัดการเก็บเกี่ยว ฯลฯ (รูป 34)

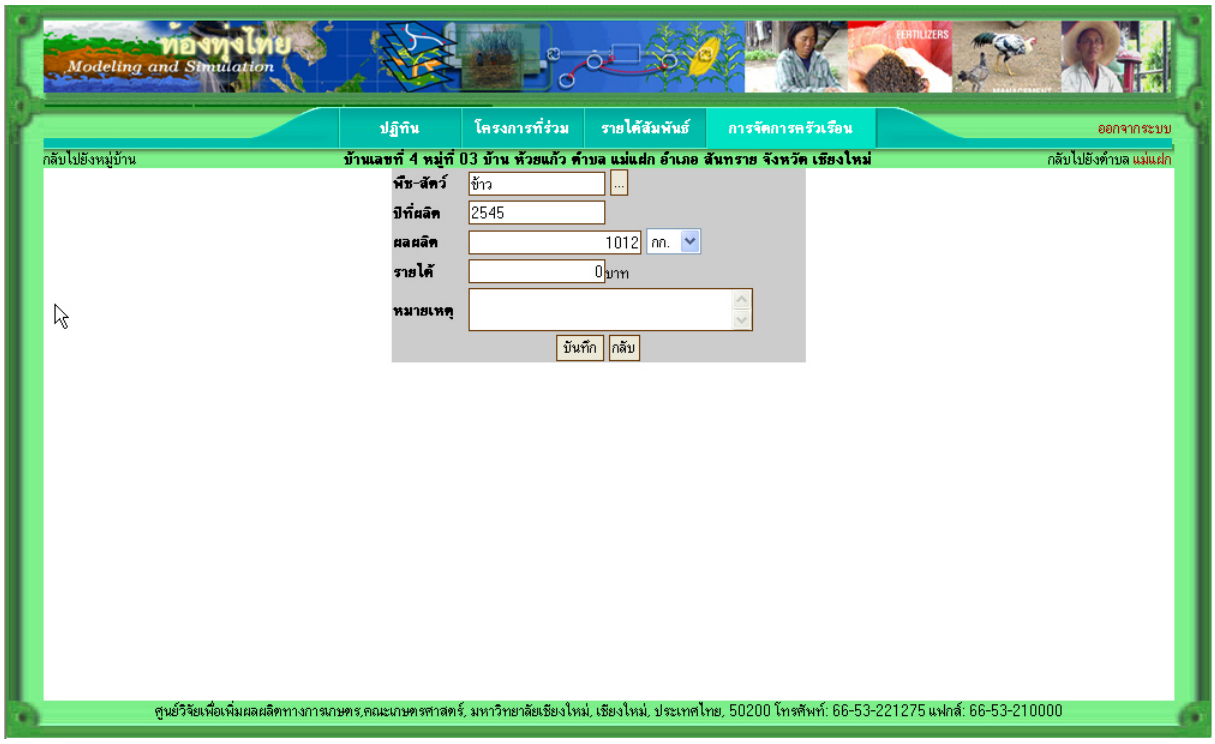

รูป 33 รายละเอียดการนำเข้าข้อมูลการผลิต

รูป 34 รายละเอียดการนำเข้าข้อมูลการผลิตพืช

3. ข้อมูลรายละเอียดกิจกรรมการผลิตสินค้า/บริการของกลุ่ม ในการจัดทำแผน

ระบบแผนวิสาหกิจชุมชน ในระบบท้องทุ่งไทย มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. บทสรุปผู้บริหาร
2. ลักษณะธุรกิจ
3. สมาชิก (แผนกำลังคน)
4. กลยุทธ์ธุรกิจ
5. แผนการผลิตและบริการ
6. แผนการตลาด
7. แผนการจัดการและสำนักงานทั่วไป
8. แผนการเงิน
9. แผนสำรอง

บทสรุปผู้บริหาร

เป็นภาพรวมของกิจกรรมการผลิตสินค้าหรือบริการเช่น เป็นสินค้าหรือบริการอะไร กลุ่มลูกค้า จำนวนและแหล่งของเงินทุน และการวิเคราะห์การลงทุน

ลักษณะธุรกิจ

ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา หลักการและเหตุผล แนวคิดในการดำเนินธุรกิจ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของกิจการ

สมาชิก (แผนกำลังคน)

ประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ โดยการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจจะต้องมีจำนวนสมาชิกอย่างต่ำ 7 คน และประกอบไปด้วยตำแหน่งและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม

กลยุทธ์ธุรกิจ

ประกอบด้วย การวิเคราะห์ลักษณะสภาพแวดล้อมของธุรกิจ ได้แก่ สภาพสังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย และภูมิศาสตร์ การวิเคราะห์การแข่งขัน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (SWOT analysis)

แผนการผลิต

แผนการผลิต เป็นการวางแผนการจัดการในการแปลงสภาพวัตถุดิบและทรัพยากรการผลิตให้เป็นผลผลิต โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนในเรื่องวัตถุดิบและทรัพยากรการผลิต เช่น ปริมาณวัตถุดิบ ไปสู่กระบวนการผลิตซึ่งเป็นการแปลงวัตถุดิบและทรัพยากรการผลิตออกมาเป็นจำนวนหรือมูลค่าของสินค้า

กลยุทธ์การผลิต

การผลิตสินค้าหรือบริการของเรามุ่งเน้นเรื่องใด เช่น คุณภาพ ต้นทุน เวลาการจัดส่ง

กระบวนการผลิต

คือ กระบวนการแปรสภาพวัตถุดิบให้เป็นผลผลิต หรือขั้นตอนการผลิตสินค้าหรือบริการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สินทรัพย์ถาวรที่ใช้ในการผลิตและเงิน

คือ สินทรัพย์ถาวรที่ต้องใช้ใน การผลิต เช่น ที่ดิน อาคาร เครื่องจักร/อุปกรณ์ ยานพาหนะ รวมทั้งราคาของสินทรัพย์ถาวรแต่ละชนิด

รายการวัตถุดิบ แหล่งวัตถุดิบ

คือ รายการวัตถุดิบทั้งหมดที่ต้องใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการ และแหล่งที่มาของวัตถุดิบนั้นๆไม่ว่าจะมาจากในชุมชนเอง หรือว่าจัดซื้อจัดหามาจากภายนอกชุมชน

การคำนวณต้นทุนการผลิตและการตั้งราคา

คือ การคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าหรือบริการ แล้วนำไปตั้งราคาสินค้า โดยพิจารณาจากต้นทุนการผลิตที่คำนวณได้ โดยต้นทุนการผลิตที่นำมาคำนวณนั้นแบ่งเป็น

ต้นทุนผันแปร หมายถึง ต้นทุนที่ผันแปรตามหน่วยการผลิต เช่นวัตถุดิบ หรือวัสดุที่สิ้นเปลืองในการผลิต ค่าจ้างแรงงาน ค่าใช้จ่ายในโรงงานหรือค่าใช้จ่ายต่างๆที่ผันแปรต่อหน่วยการผลิต(รูปที่ 6)

ต้นทุนคงที่ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ไม่ผันแปรไปตามหน่วยการผลิตหรือการขาย เช่น เงินเดือนคนงาน เงินเดือนพนักงาน ค่าโทรศัพท์ ค่าเสื่อมราคาต่างๆ เป็นต้น

ประมาณการยอดซื้อวัตถุดิบ

คือ การประมาณการการจัดซื้อวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการนั้นๆ ในรอบระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเป็นการประมาณการต้นทุนในการจัดซื้อวัตถุดิบ

กำลังการผลิตและนโยบายในการผลิต

กำลังการผลิต คือ ความสามารถสูงสุดของกำลังการผลิต หมายถึง จำนวนสินค้าหรือบริการที่สามารถผลิตได้ต่อหน่วยเวลา เช่น กลุ่มสามารถผลิตสินค้าชนิดหนึ่งได้ในจำนวน 800 ชิ้นต่อปี

นโยบายในการผลิต คือ ปริมาณหน่วยสินค้าที่จะผลิตต่อหน่วยเวลา เช่น 700 ชิ้นต่อปี .

นโยบายสินค้าคงคลัง หมายถึง จำนวนสินค้าที่มีอยู่ในคลังต่อหน่วยเวลา เช่น มีสินค้าเก็บไว้ในคลังจำนวน 100 ชิ้นต่อเดือน

แผนการตลาด

แผนการตลาด คือ การกำหนดทิศทางและแนวทางในการทุ่มเทความพยายามทางการตลาด ตลอดจนกลไกในการตรวจสอบและประเมินกิจกรรมการตลาดไว้ล่วงหน้า การวางแผนการตลาดจึงจำเป็นในการกำหนดกลยุทธ์และวิธีการในการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดเพื่อให้กิจการสามารถบรรจุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยประกอบไปด้วย

ลักษณะของสินค้าหรือบริการ

- สินค้าหรือบริการอะไร (สินค้าหลัก, สินค้ารอง)
- ตราสินค้า
- บรรจุภัณฑ์
- ขนาดบรรจุ
- คุณลักษณะ

กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

- กลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลัก
- กลุ่มลูกค้าเป้าหมายรอง

ความต้องการซื้อของตลาด และส่วนแบ่งทางการตลาด

หมายถึง การคาดการณ์ความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์รวมของตลาด เช่น การสอบถามปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่เราจะทำการผลิตว่ามียอดจำหน่ายเป็นอย่างไร และส่วนแบ่งทางการตลาดหมายถึง เป็นการคาดคะเนว่าสินค้าหรือบริการของเราจะมีส่วนแบ่งทางการตลาดเท่าไร โดยพิจารณาจากจำนวนคู่แข่ง คุณลักษณะของสินค้าและบริการ

ประมาณการยอดขาย

เป็นการประมาณการยอดขายสินค้าหรือบริการของเราในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อนำไปประมาณการการผลิตสินค้าและทางด้านแผนการเงิน

ราคาขาย

เป็นการกำหนดราคาขายของสินค้าหรือบริการที่จะจำหน่าย

ช่องทางการจัดจำหน่าย

เป็นช่องทางในการกระจายสินค้า เช่น การวางจำหน่ายสินค้าที่ร้านค้าในชุมชน หรือการวางขายในกลุ่มของตนเอง

การส่งเสริมการตลาด

เป็นวิธีการจูงใจที่จะทำให้ผู้บริโภคมาซื้อสินค้าของตน เช่น การทำโฆษณาประชาสัมพันธ์ การแจกทดลองใช้ การลดราคาสินค้า

ประมาณการค่าใช้จ่ายทางการตลาด

เป็นการประมาณการค่าใช้จ่ายทางการตลาดต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่ายทางการส่งเสริมการตลาด หรือ ค่าใช้จ่ายในการจัดส่งสินค้าต่างๆในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

แผนการจัดการและสำนักงานทั่วไป

โครงสร้างองค์กร

เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์กรประกอบไปด้วย โครงสร้างทางตำแหน่งในกลุ่ม

คุณสมบัติและประสบการณ์ทางธุรกิจของผู้ประกอบการ

แสดงรายละเอียด ของการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การฝึกอบรม ของสมาชิกภายในกลุ่ม

ค่าใช้จ่ายก่อนการเปิดดำเนินการ

เป็นค่าใช้จ่ายของกลุ่มก่อนการเปิดการดำเนินการ เช่น ค่าที่ปรึกษา ค่าทดลองการผลิต ค่าฝึกอบรม ต่างๆ นำไปคำนวณรายจ่ายที่ต้องใช้ทั้งหมด

เครื่องใช้สำนักงานและสินทรัพย์ถาวรอื่น ๆที่ใช้ในสำนักงาน

เป็น รายการของสินทรัพย์ที่ต้องใช้ในสำนักงานของกลุ่มการผลิตสินค้าหรือบริการ เช่น ที่ดิน อาคาร ยานพาหนะ เครื่องใช้สำนักงานต่างๆ

แผนการเงิน

เป็นการวิเคราะห์ระบบการผลิตสินค้าหรือบริการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เงินทุนที่ต้องการ (ต้นทุนโครงการ)

เป็นรายละเอียดของรายการลงทุนทั้งหมดในการดำเนินกิจกรรมการผลิตสินค้าบริการ เช่น เงินทุนหมุนเวียน สินทรัพย์ถาวร ค่าใช้จ่ายก่อนการดำเนินการ

แหล่งเงินทุน

เป็นแหล่งเงินที่จะนำมาดำเนินกิจกรรมโครงการของกลุ่ม โดยแหล่งเงินทุน มีที่มา 3 ประเภทคือ

- สมาชิกกลุ่ม เป็นเงินหุ้นของสมาชิกกลุ่ม
- แหล่งทุนภายนอก เป็นเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน หรือแหล่งทุนภายนอก
- เงินที่ได้รับการสนับสนุน เป็นเงินที่ได้รับมาจากการสนับสนุนมาจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง หรือจากแหล่งอื่นๆ ที่ไม่ต้องมีการชำระคืน

การใช้ทุนคืน(เงินกู้)

เป็นการประมาณการใช้ทุนที่ได้มาจากการกู้ยืมแหล่งทุนภายนอกคืนให้กับแหล่งเงินทุนที่ให้กู้ยืม (รูปที่ 7)

การปันผลกำไรให้กับสมาชิกกลุ่ม

เป็นการจัดสรรผลกำไรที่ได้จากการผลิตสินค้าหรือบริการให้กับสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งการจัดสรรผลกำไรให้กับชุมชนหรืออื่นๆ

ประมาณการงบกำไรขาดทุน

เป็นบัญชีที่แสดงว่าธุรกิจดำเนินไปอย่างไร ไปได้ด้วยดีหรือไม่

ประมาณการงบดุล

เป็นบัญชีที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาวะทางการเงินของการดำเนินการ ณ ช่วงเวลาใด เวลาหนึ่ง

ประมาณการงบกระแสเงินสด

เป็นบัญชีที่จัดทำขึ้นว่ากิจกรรมในการผลิตสินค้าหรือบริการมีเงินสดเพียงพอในการใช้หนี้สินคืนในอนาคตหรือไม่

การวิเคราะห์จากการลงทุน

ได้แก่การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ระยะเวลาคืนทุน

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน หมายถึง ณ ระดับการผลิตหรือการขายระดับใดระดับหนึ่งที่ก่อให้เกิดรายได้รวม เท่ากับต้นทุนรวม

ระยะเวลาคืนทุน คืน ระยะเวลาของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตเท่ากับเงินลงทุนเริ่มแรก ในโครงการนั้นๆ

ระบบบัญชี

เป็นระบบบัญชีสำหรับกลุ่มการผลิตสินค้าและบริการ ซึ่งได้แก่ บัญชีรายรับรายจ่าย ทะเบียนคุมสินค้า สมุดรายวันขายสินค้า ทะเบียนคุมวัตถุดิบ

การแสดงผลข้อมูลระบบวิสาหกิจชุมชน

1. ข้อมูลคน ระบบวิสาหกิจชุมชนได้แสดงผลข้อมูลคนที่มีความเชื่อมโยงกันภายในชุมชนเดียวกัน ในระดับตำบล ซึ่งการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ สมาชิกอาจเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกันหรือในตำบลเดียวกัน (รูป 35)

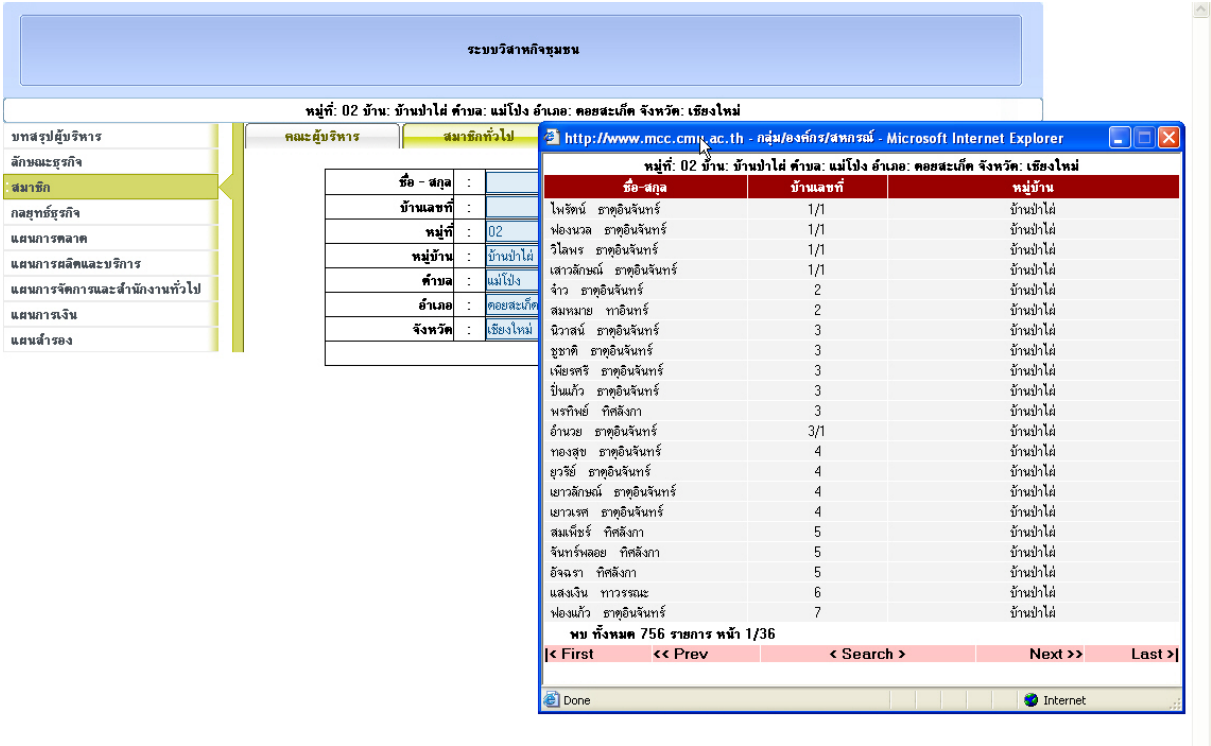

รูป 35 แสดงข้อมูลคนของระบบวิสาหกิจ

2. ข้อมูลการผลิตพืช-สัตว์

ระบบท้องทุ่งไทยได้แสดงทรัพยากรของชุมชนในการผลิตพืชและสัตว์ การแสดงผลข้อมูลการผลิตพืช ตามปีการผลิต และชนิดของพืช ประกอบไปด้วย กำลังการลิต พื้นที่ปลูก ผลผลิตมากที่สุด ผลผลิตน้อยที่สุด จำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ทำการผลิตพืชนั้นๆ พื้นที่ในการผลิต ผลผลิตโดยรวม และพันธุ์พืชที่เกษตรกรใช้ (รูป 36) รวมทั้งการแสดงผลข้อมูลแหล่งที่มาของรายได้ชุมชนที่ประกอบไปด้วยที่มาจากการผลิตพืชสัตว์และที่มาอื่นๆ (รูป 37) ซึ่งข้อมูล สามารถใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาศักยภาพของชุมชนในการหาแนวทางในการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตสินค้าหรือบริการของชุมชนตามศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่

รูป 36 แสดงข้อมูลการผลิตพืชในระบบท้องทุ่งไทย

รูป 37 แสดงข้อมูลที่มาของรายได้ของชุมชนแต่ละครัวเรือนในระบบท้องทุ่งไทย

3. ข้อมูลรายละเอียดกิจกรรมการผลิตสินค้า/บริการกลุ่ม ในการจัดทำแผน

ลักษณะธุรกิจ ประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายกิจการของกลุ่ม (รูป 38)

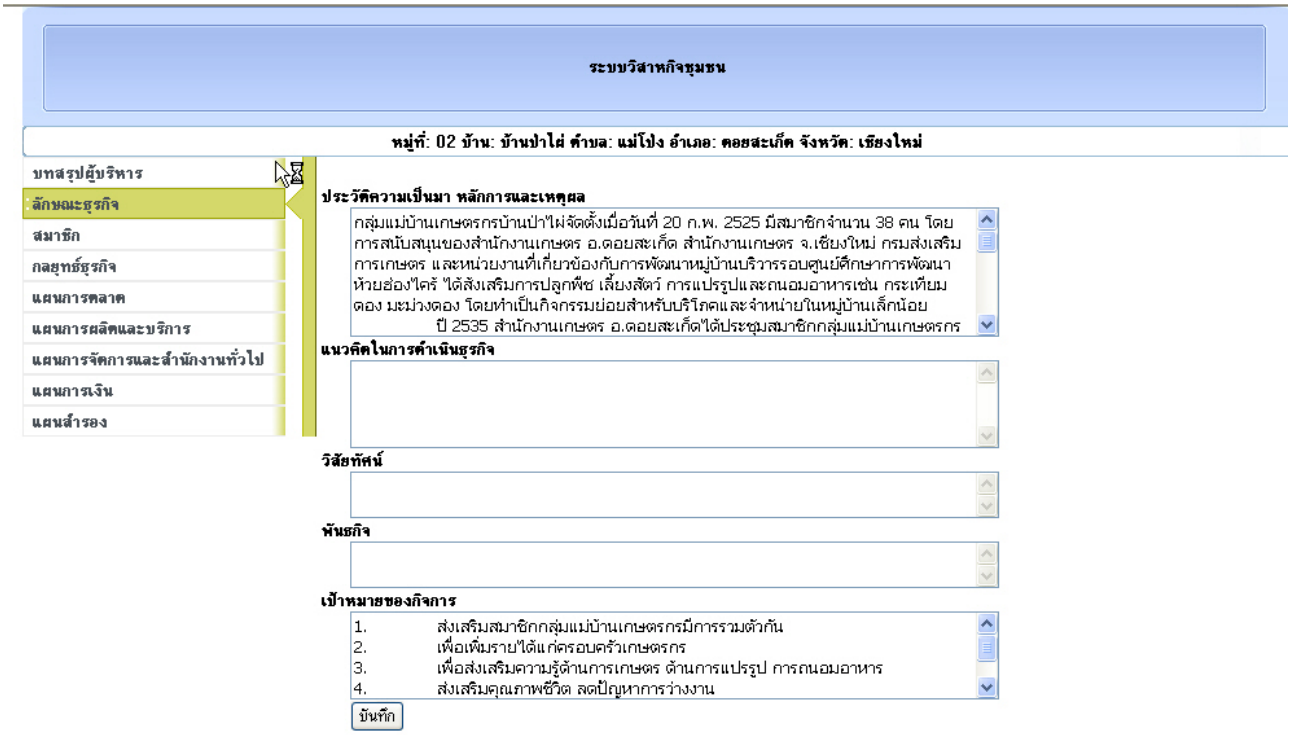

รูป 38 ลักษณะธุรกิจของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่

สมาชิก (แผนกำลังคน)

ประกอบไปด้วยข้อมูลคณะผู้บริหารของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ ตามตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบ (รูป 39) และสมาชิกของกลุ่ม (รูป 40)

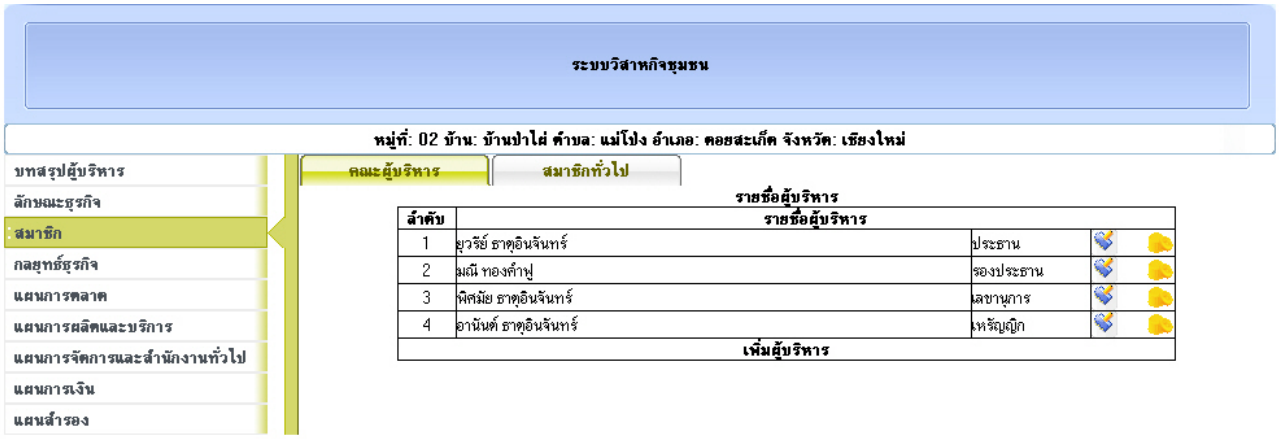

รูป 39 แสดงข้อคณะผู้บริหารของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่

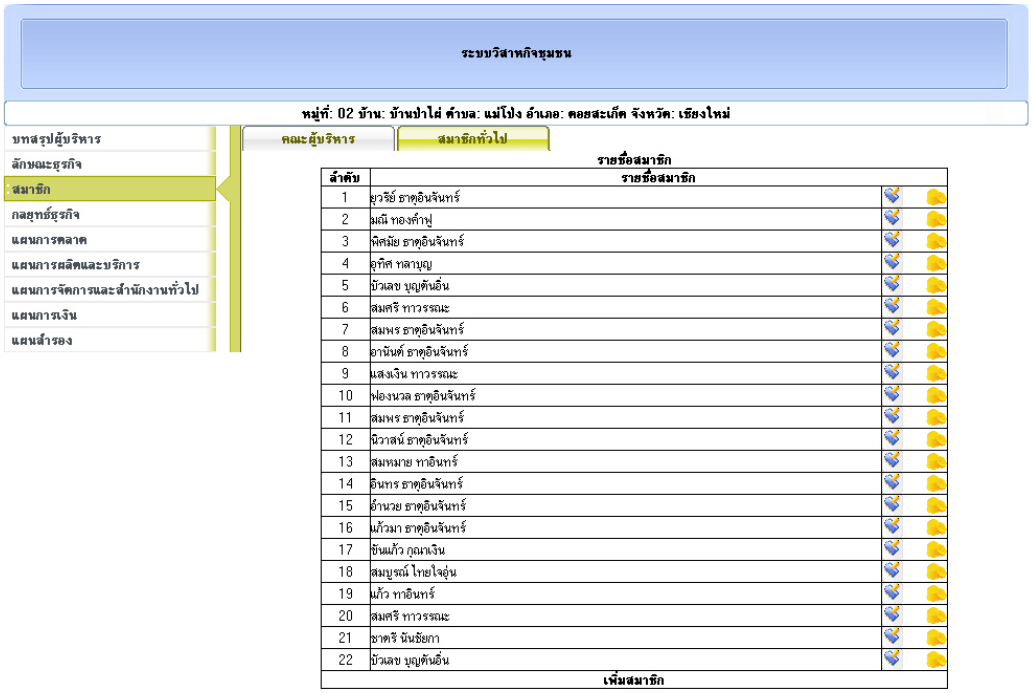

รูป 40 แสดงข้อมูลสมาชิกของกลุ่ม

กลยุทธ์ธุรกิจ

เป็นการวิเคราะห์ลักษณะแวดล้อมของกลุ่ม ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมธุรกิจ การวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน ของกลุ่มตนเอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาของกลุ่มต่อไป (รูป 41)

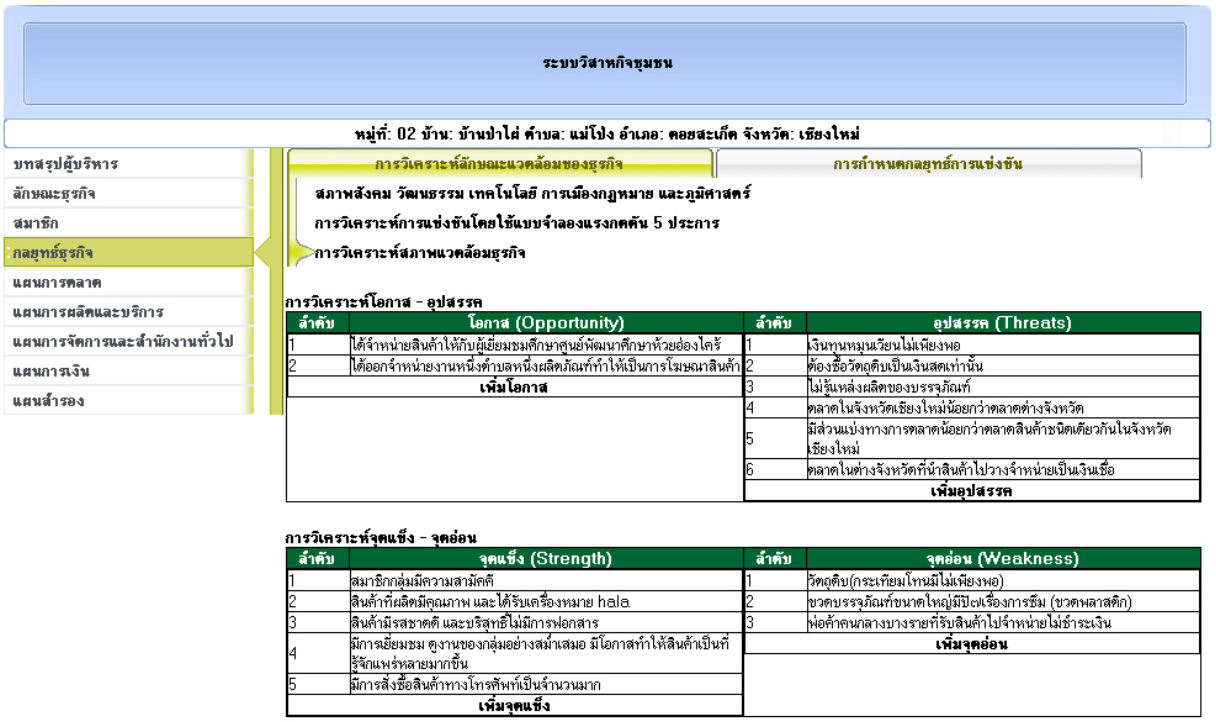

รูป 41 แสดงข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมธุรกิจ

แผนการผลิตและบริการ

การคำนวณต้นทุนการผลิต เป็นการคำนวณต้นทุนการผลิตของกลุ่ม ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตของกลุ่ม ในเรื่องของต้นทุนผันแปร ค่าแรงงานผันแปร ค่าใช้จ่ายอื่นๆที่ผันแปรต่อหน่วยการผลิต ฯลฯ การคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าที่เป็นต้นทุนผันแปร เช่น การคำนวณต้นทุนการผลิตกระเทียมดองชนิดหัวขนาดใหญ่ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ โดยมีการคำนวณต้นทุนการผลิต ที่เป็นวัตถุดิบทางตรงหรือวัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้ในการผลิตต่อหน่วยสินค้า เพื่อให้ทราบต้นทุนผันแปรที่ผลิตสินค้านั้น ดังนี้ (รูป 42)

รูป 42 การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม

แผนการตลาด

การกำหนดเป้าหมายทางการตลาดของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ ได้แก่ กลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลัก ลูกค้าเป้าหมายรอง พื้นที่การตลาด เพื่อทราบว่าเราจะจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้ให้กับใคร (รูป 43) และการประมาณยอดขายสินค้าเป็นรายปีของสินค้าแต่ละชนิด เพื่อเป็นการประมาณการยอดขายสินค้าที่กลุ่มจะขายได้ อีกทั้งใช้เป็นแผนในการประมาณการการผลิตสินค้านั้นๆ (รูป 44)

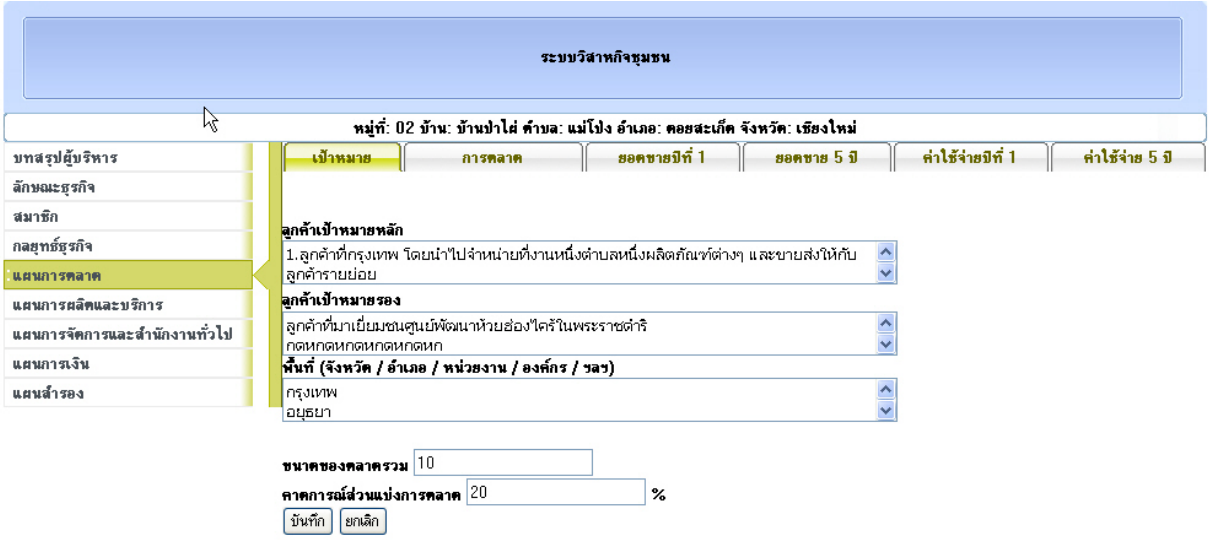

รูป 43 เป้าหมายทางการตลาดของกลุ่ม

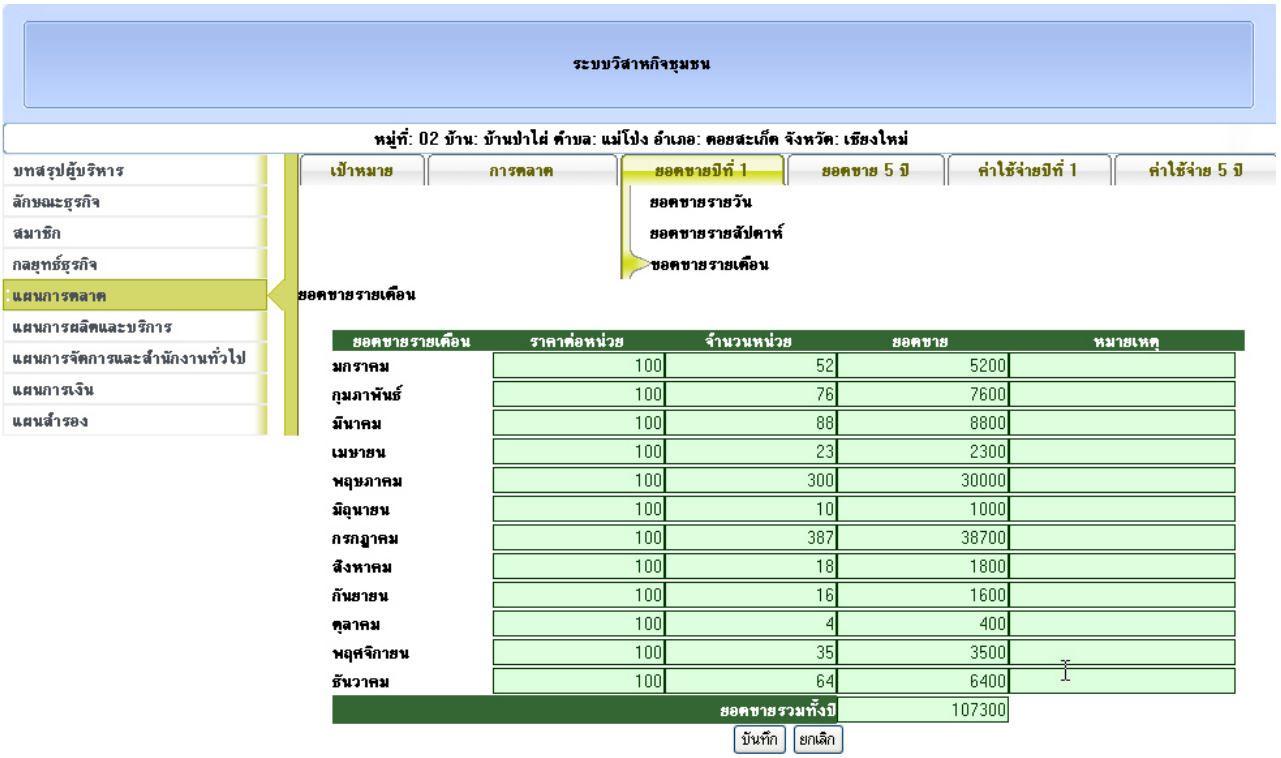

รูป 44 ประมาณการยอดขายสินค้ารายเดือนของกลุ่ม

แผนการเงิน

เป็นการวางแผนการเงินของกลุ่ม ได้แก่ เงินลงทุนในโครงการที่ต้องใช้ทั้งหมดในการลงทุน เช่น เงินทุนหมุนเวียน สินทรัพย์ถาวรที่ต้องใช้ในการผลิต รวมทั้งอุปกรณ์สำนักงานต่างๆเ เป็นต้น (รูปที่ 45) การวางแผนการชำระเงินกู้ยืมที่มาจากแหล่งทุนภายนอก (รูป 46)

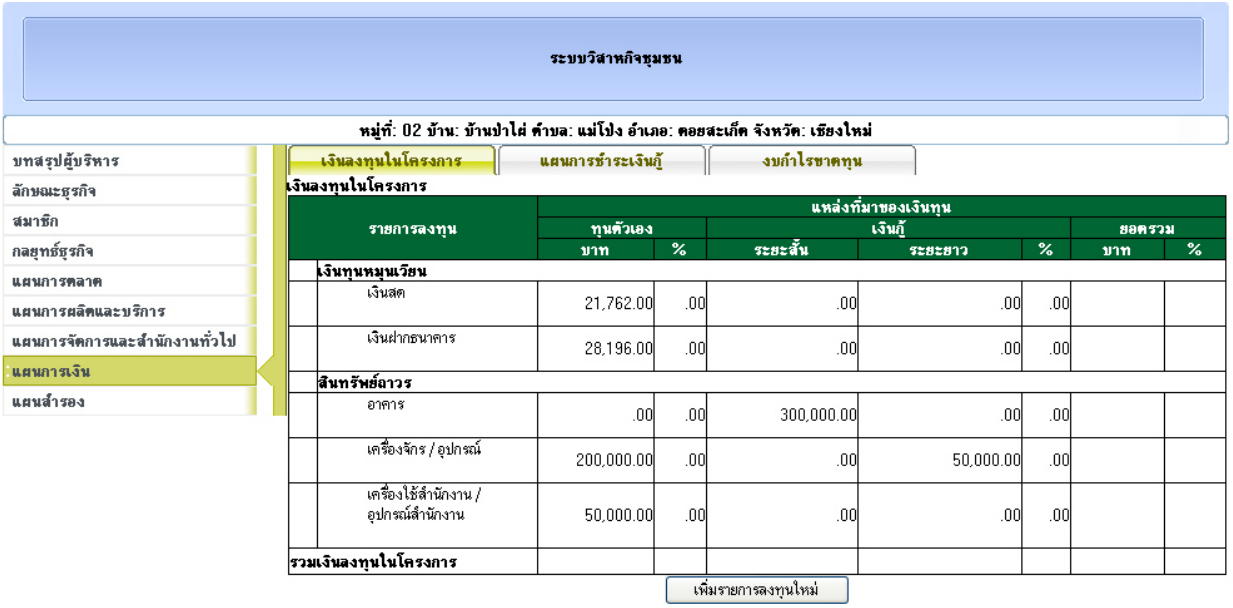

รายการลงทุน	แหล่งที่มาของเงินทุน						
	ทุนตัวเอง		เงินกู้			ยอดรวม	
	บาท	%	ระยะสั้น	ระยะยาว	%	บาท	%
เงินทุนหมุนเวียน							
เงินสด	21,762.00	.00	.00	.00	.00		
เงินฝากธนาคาร	28,196.00	.00	.00	.00	.00		
สินทรัพย์ถาวร							
อาคาร	.00	.00	300,000.00	.00	.00		
เครื่องจักร / อุปกรณ์	200,000.00	.00	.00	50,000.00	.00		
เครื่องใช้สำนักงาน / อุปกรณ์สำนักงาน	50,000.00	.00	.00	.00	.00		
รวมเงินลงทุนในโครงการ							

รูป 45 เงินลงทุนที่ต้องใช้ในโครงการของกลุ่ม

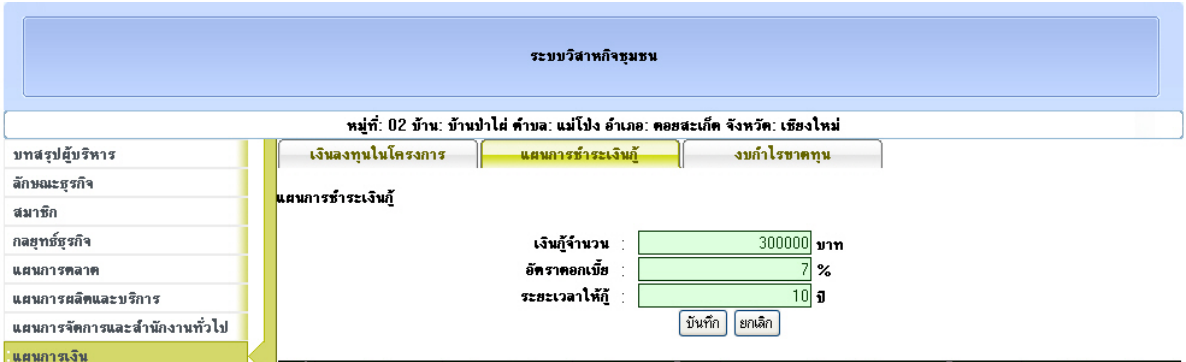

ปีที่	เงินต้น	ชำระเงินต้น	ชำระดอกเบี้ย	รวมชำระเงินต้นและดอกเบี้ย	เงินต้นคงเหลือ
1	300,000.00	30,000.00	21,000.00	51,000.00	270,000.00
2	270,000.00	30,000.00	18,900.00	48,900.00	240,000.00
3	240,000.00	30,000.00	16,800.00	46,800.00	210,000.00
4	210,000.00	30,000.00	14,700.00	44,700.00	180,000.00
5	180,000.00	30,000.00	12,600.00	42,600.00	150,000.00
6	150,000.00	30,000.00	10,500.00	40,500.00	120,000.00
7	120,000.00	30,000.00	8,400.00	38,400.00	90,000.00
8	90,000.00	30,000.00	6,300.00	36,300.00	60,000.00
9	60,000.00	30,000.00	4,200.00	34,200.00	30,000.00
10	30,000.00	30,000.00	2,100.00	32,100.00	.00
		รวมทั้งหมด	**115,500.00**	**415,500.00**	

รูป 46 แผนการชำระเงินกู้

สรุป

การวางแผนวิสาหกิจจำเป็นต้องมีระบบข้อมูลชุมชนในการใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการวางแผนการผลิตสินค้าหรือบริการของชุมชนสำหรับการจัดตั้งเป็นกลุ่มการผลิตในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนตามความเหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละท้องถิ่น และกลุ่มที่ได้จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนวิสาหกิจของตน โดยเป็นการจัดทำรายละเอียดโครงการการผลิตสินค้าหรือบริการของกลุ่ม ซึ่งระบบท้องทุ่งไทยสามารถเป็นเครื่องมือในการ

สนับสนุนและการวางแผนการผลิตสินค้าหรือบริการ และรองรับการจัดทำแผนวิสาหกิจของกลุ่ม ซึ่งเรียกว่า ระบบวิสาหกิจ โดยระบบวิสาหกิจประกอบไปด้วยแผนงานหลักดังนี้ 1. แผนการผลิต โดยกลุ่มจะใช้ประโยชน์จากระบบในการวางแผนทรัพยากรการผลิต ต้นทุนการผลิต และกำลังการผลิตของกลุ่ม ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายเพื่อการวางแผนการผลิตและการจัดการการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ 2. แผนการจัดการและกำลังคน เพื่อการจัดการและการบริหารกลุ่ม 3. แผนการเงิน เพื่อ การบริหารจัดการทุน ในการลงทุน การสร้างทุนหมุนเวียน การใช้ทุนคืน การจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม 4. แผนการตลาด เพื่อการวางเป้าหมายทางการตลาด และการส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม ในการที่จะนำแผนวิสาหกิจนี้ใช้กำหนดเป้าหมายและแนวทางในการดำเนินงานกิจกรรมโครงการการผลิตสินค้าหรือบริการของกลุ่มที่ชัดเจน และการใช้ประกอบโครงการในการขอรับสนับสนุนทางด้านเงินทุน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2548 . "พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548". [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://sceb.doae.go.th/law.htm

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง. 2546. " การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน.". [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.angthong.go.th/sahagon47/files/visahakit_way.doc